

College informatiebrief

Onderwerp: Toelichting op rechterlijke uitspraak in de zaak Gemeenten tegen Chemours e.a.

Portefeuille: R. Bijderwieden

Datum: 12 oktober 2023

Bijlagen: 1. Memo Juridisch Kennis Centrum

Met deze brief willen wij u op de hoogte stellen van verschillende, relevante aspecten verbonden aan de uitspraak van de rechtbank Rotterdam in de zaak Gemeenten tegen Chemours e.a.

Op 27 september heeft de rechter in een tussenvonnis geoordeeld, dat Chemours, DuPont en Corteva (hierna Chemours) die waren gedagvaard, verantwoordelijk zijn voor de schade die zij hebben aangericht door de jarenlange uitstoot van PFOA in ons gebied.

Als college zijn we tevreden met deze tussenuitspraak, omdat dit perspectief biedt voor de gemeente en inwoners, organisaties en bedrijven. Onze inzet was altijd om te komen tot een principe-uitspraak over de vraag of Chemours aansprakelijk is voor de schade die ontstond door uitstoot van PFOA en die ligt er nu, in de vorm van een tussenvonnis.

De advocaat van het Juridisch Kennis Centrum heeft een samenvattend memo gemaakt van het tussenvonnis en van het juridische spoor vanaf deze uitspraak tot het eindvonnis (bijlage). Hierin is opgenomen wat de gemeenten nog dienen te onderbouwen ten behoeve van het eindvonnis. Onze advocaat richt zich hierop in de komende weken.

Wat staat er samengevat in de uitspraak?

De Rechtbank heeft in het tussenvonnis in ieder geval in het voordeel van de gemeenten uitgesproken dat:

- de uitstoot van PFOA naar de lucht in de periode van 1 juli 1984 tot en met 1 maart 1998 een onrechtmatige daad is ten opzichte van de gemeenten. In deze periode heeft Du Pont Gedeputeerde Staten (vergunningverlener) en de gemeenten onvoldoende ingelicht over de mogelijke risico's van de uitstoot;
- los van de vraag of Chemours door hun emissies naar de lucht een onrechtmatige daad hebben gepleegd, zij aansprakelijk zijn voor de kosten van het verwijderen van door hen uitgestoten deeltjes PFOA die op de percelen van de gemeenten zijn neergeslagen. Of als verwijdering niet mogelijk is voor de waardevermindering van de percelen. Dat geldt alleen als de hoeveelheid zo groot is dat dat naar objectieve maatstaven door de gemeenten niet getolereerd hoeft te worden.

Waar gaat de rechter nog een oordeel over geven?

Het betreft een tussenvonnis. Over twee punten wil de rechter later een vonnis vellen. De gemeenten hebben tot 22 november 2023 om de gegevens in een akte aan te leveren bij de rechter. De bedrijven krijgen daarna de gelegenheid om een reactie te geven. De punten zijn:

- Over de periode vanaf 2 maart 1998 zegt de Rechtbank dat zij voorlopig van oordeel is, dat Du Pont in haar vergunningsaanvraag van 2 maart 1998 wel voldoende heeft gewezen op de mogelijke risico's van de uitstoot. De gemeenten mogen proberen dit voorlopige oordeel van de Rechtbank bij te laten stellen.
- De gemeenten moeten daarnaast uitleggen hoe het zit met de uitspraak van de Rechtbank Den Haag van 16 maart 2023 over de huidige vergunning van Chemours die door Gedeputeerde Staten is afgegeven. Het lijkt er volgens de Rechtbank op dat Chemours toch weer PFOA uit mag gaan stoten, terwijl steeds is gezegd dat die uitstoot in 2012 definitief is beëindigd. De gemeenten moeten uitleggen hoe dit zit.

Wat verwachten we van de bedrijven?

Het is duidelijk, dat de rechtbank Chemours iets oplegt. Chemours heeft aansluitend op de uitspraak aangegeven dat zij graag in contact treedt met gemeenten en inwoners over de gevolgen van de uitspraak.

De rechter heeft tijdens de zitting de wens geuit dat de gemeenten en bedrijven met elkaar in gesprek blijven, lopende de procedure. Het is gebruikelijk, dat partijen met elkaar spreken, er is een geschil en als dit kan worden opgelost zonder tussenkomst van de rechter, dan heeft dat de voorkeur van de rechter. De kans dat partijen daarna constructief verder kunnen, speelt daarbij een rol.

In de komende periode wordt daarom op basis van het definitieve oordeel van het tussenvonnis een verkennend gesprek gevoerd tussen gemeenten en bedrijven, in aanwezigheid van de advocaten om de impact van het vonnis aan beide kanten te duiden.

Wat doen we als gemeenten?

Onze advocaat is direct na de uitspraak gestart met het verzamelen van informatie voor het beantwoorden van de twee openstaande vragen. Ondertussen gaan de gemeenten verder met het inventariseren van de schade die is ontstaan als gevolg van de uitstoot.

Wat kunnen we voor inwoners en ondernemers doen met deze uitspraak?

De omgevallen boom jurisprudentie

We krijgen vragen van inwoners hoe zij zelf het bedrijf kunnen aanspreken voor hun eigen schade. De rechter is meegegaan in de door onze advocaat aangedragen 'omgevallen boom-jurisprudentie'. In die casus gaat het over een boom, die valt op het perceel van de burens. Uitspraken van de rechter wijzen uit, dat de eigenaar van de boom deze boom moet verwijderen, dan wel, indien dat niet kan, de schade moet vergoeden. Deze jurisprudentie is door de rechter toegepast in dit tussenvonnis, wat betekent dat Chemours als eigenaar van de stof die is uitgestoten, moet betalen voor de daardoor ontstane schade. Er staat ook, dat alleen de schade betaald wordt als die op grond van *objectieve normen kan worden* vastgesteld. Bijvoorbeeld in het geval van de moestuinen, waar onderzoek van RIVM heeft aangetoond dat er inbreuk is gepleegd op de eigendomsrechten en het perceel niet gebruikt kan worden voor het doel waar het voor bedoeld is.

Mogelijkheden voor inwoners

Inwoners en bedrijven kunnen, gesteund door deze uitspraak, zelf een schadeclaim indienen bij het bedrijf als zij van mening zijn, dat er schade is aangericht op hun perceel door handelen of nalaten van Chemours. Zoals hierboven al aangegeven moet deze schade met objectieve normen kunnen worden vastgesteld en mag de mogelijkheid tot het vorderen van schadevergoeding niet verjaard zijn

Voor inwoners die een juridische procedure willen starten, wordt informatie op de webpagina van de gemeente geplaatst. Deze is algemeen opgesteld en gaat over alle mogelijkheden om schade te verhalen. De tekst van deze informatie is bijgevoegd.

Aangifte

Veel inwoners en andere belanghebbenden hebben zich al aangesloten bij de strafrechtelijke aangifte, die, namens hen, door advocaat Ficq is gedaan. Deze procedure is gebaseerd op het strafrecht en loopt buiten de vier gemeenten om. Wij geven als gemeenten hierover geen advies.

Media-aandacht

De uitspraak kon rekenen op brede belangstelling van de media, zowel de lokale, landelijke als mondiale pers.

Het beeld in de media is redelijk eenduidig: een bijzondere en stevige uitspraak, een duidelijke tik op de vingers voor het bedrijf, een overwinning voor de gemeenten. Er worden experts in milieurecht aan het woord gelaten om deze uitspraak verder te duiden. Ook worden er naast bestuurlijke reacties vooral reacties van omwonenden en actievoerders weergegeven.

In de reacties op social media en in nieuwsberichten zien we in grote mate steun voor de gemeenten. Mensen reageren positief op de uitspraak van de rechter en vinden het gerechtvaardigd. We zien grote steun vanuit actiegroepen/actievoerders, politici en mensen met professionele betrokkenheid bij het vakgebied. Maar er is tegelijkertijd ook kritiek op de overheid/gemeente. Mensen maken ook de terechte kanttekening dat de uitspraak op zich de schade die mensen zelf of in hun gezondheid en hun leefomgeving ervaren niet wegneemt.

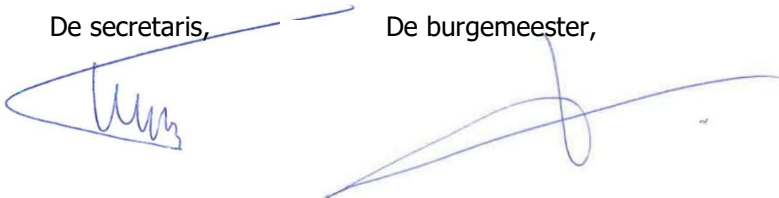
Wij blijven benadrukken dat deze uitspraak, hoe belangrijk ook, slechts één van de stappen is in dit dossier. Wij blijven ook op andere fronten actief, zoals nader onderzoek naar gevolgen, aanscherpen van de vergunning en de lobby voor een verbod op PFAS. De gezondheid van inwoners en leefomgeving staat daarbij steeds voorop.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Sliedrecht,

De secretaris,

De burgemeester,

N.H. Kuiper mca mcm

mr. drs. J.M. de Vries

Servicegemeente
Dordrecht

MEMO

Aan : Karin van den Akker, regisseur Chemours en Du Pont
Van : Annelies van der Lugt, advocaat/juridisch adviseur JKC
Datum : 2 oktober 2023
Onderwerp : hoe verder na tussenvonnis Rechtbank

Aansprakelijkstelling en dagvaarding

De gemeenten Papendrecht, Sliedrecht, Molenlanden en Dordrecht hebben Du Pont/Chemours in 2018 aansprakelijk gesteld en in 2021 gedagvaard wegens de schade die zij hebben geleden door de uitstoot naar de lucht van PFOA en GenX-stoffen vanuit de fabriek van Chemours in Dordrecht.

Tussenvonnis 21 september 2022

In een tussenvonnis van 21 september 2022 heeft de Rechtbank beslist dat de vorderingen van de gemeenten niet zijn verjaard en dat de gemeenten de juiste rechtspersonen hebben gedagvaard.

Tussenvonnis 27 september 2023

Op 27 september 2023 heeft de Rechtbank in een tussenvonnis in ieder geval in het voordeel van de gemeenten uitgesproken dat:

- de uitstoot van PFOA naar de lucht in de periode van 1 juli 1984 tot en met 1 maart 1998 een onrechtmatige daad is ten opzichte van de gemeenten. In deze periode heeft Du Pont Gedeputeerde Staten (vergunningverlener) en de gemeenten onvoldoende ingelicht over de mogelijke risico's van de uitstoot;
- los van de vraag of Chemours door hun emissies naar de lucht een onrechtmatige daad hebben gepleegd, zij aansprakelijk zijn voor de kosten van het verwijderen van door hen uitgestoten deeltjes PFOA en GenX die op de percelen van de gemeenten zijn neergeslagen. Of als verwijdering niet mogelijk is voor de waardevermindering van de percelen. Dat geldt alleen als de hoeveelheid zo groot is dat dat naar objectieve maatstaven door de gemeenten niet getolereerd hoeft te worden.

Huiswerk op twee punten opgegeven door de Rechtbank

Punt 1

Over de periode vanaf 2 maart 1998 zegt de Rechtbank dat zij voorlopig van oordeel is dat Du Pont in haar vergunningsaanvraag van 2 maart 1998 wel voldoende heeft gewezen op de mogelijke risico's van de uitstoot.

De gemeenten mogen proberen dit voorlopige oordeel van de Rechtbank bij te laten stellen. In rechtsoverweging 6.23.1 van het tussenvonnis legt de Rechtbank uit wat de gemeenten daarvoor moeten doen:

De rechtbank ziet daarom aanleiding om de Gemeenten in de gelegenheid te stellen om hierover bij akte meer duidelijkheid te geven. Dat kunnen de Gemeenten doen door nader toe te lichten en behoorlijk (zoveel mogelijk met stukken) te onderbouwen waarom de op 2 maart 1998 en daarna verstrekte informatie over de (mogelijke) gevolgen van de uitstoot van PFOA volgens hen (toch) onvoldoende is, mede in het licht van het feit dat er tot eind 2013 géén minimalisatieverplichting voor PFOA gold en het RIVM rapporteerde dat door Chemours/Du Pont (oud) vanaf 2002 de later, in 2016, vastgestelde grenswaarde voor omwonenden niet meer is overschreden. Daarbij is mede van belang dat De Pont (oud) de uitstoot van PFOA vanaf een bepaald moment (wel) duidelijk is gaan beperken. Volgens Chemours c.s. volgt uit het door de Gemeenten overgelegde RIVM-rapport dat de uitstoot in 2012 nog 134 kg bedroeg.

Als de Gemeenten zich op het standpunt stellen dat op 2 maart 1998 en daarna onvoldoende informatie is verstrekt, ligt het op hun weg om toe te lichten waarom het voorlopig oordeel van de rechtbank daarover bijstelling verdient en om het hypothetische scenario dat Du Pont (oud) en Chemours zich aan hun verplichtingen hadden gehouden voor de periode vanaf 2 maart 1998 te schetsen. De Gemeenten dienen dan, zo concreet mogelijk, toe te lichten wat gedeputeerde staten volgens hen hadden gedaan en wat zij zelf hadden gedaan als was voldaan aan de informatieplicht en of dat gevolgen zou hebben gehad voor de vergunningen en zo ja, welke. De zaak zal daartoe naar de rol worden verwezen. Chemours c.s. zullen in de gelegenheid worden gesteld om bij antwoordakte te reageren.

Na de aktewisseling kan, zo nodig, ook worden beoordeeld of is voldaan aan de vereisten van causaal verband en eventueel worden ingegaan op het beroep op artikel 6:101 BW.

Samengevat:

1. Leg uit en onderbouw waarom de informatie die op 2 maart 1998 bij de vergunningaanvraag en ook daarna is verstrekt over de schadelijke gevolgen van de uitstoot van PFOA onvoldoende is geweest.
2. Leg uit wat er gebeurd zou zijn als De Pont/Chemours wel voldoende informatie over die schadelijke gevolgen hadden verstrekt. Wat had Gedeputeerde Staten dan gedaan en wat hadden de gemeenten dan gedaan en zou dat gevolgen hebben gehad voor de vergunningen en zo ja welke.

Punt 2

De gemeenten moeten daarnaast uitleggen hoe het zit met de uitspraak van de Rechtbank Den Haag van 16 maart 2023 over de huidige vergunning van Chemours die door Gedeputeerde Staten is afgegeven. Het lijkt er volgens de Rechtbank op dat Chemours toch weer PFOA uit mag gaan stoten, terwijl steeds is gezegd dat die uitstoot in 2012 definitief is beëindigd. De gemeenten moeten uitleggen hoe dit zit.

Voor beide punten is in ieder geval contact met Gedeputeerde Staten (DCMR) nodig.

Huiswerk uiterlijk 22 november 2023 inleveren

De gemeenten moeten bovengenoemd huiswerk uiterlijk 22 november 2023 inleveren (dat heet een akte nemen).

En daarna?

Chemours zal nog schriftelijk mogen reageren op het huiswerk dat de gemeenten inleveren. Het kan ook zijn dat de Rechtbank daarna nog een zitting organiseert. Het eindvonnis kan pas daarna gewezen worden. Wanneer dit zal zijn is nog niet duidelijk, maar in ieder geval niet meer in 2023. Half 2024 ligt meer voor de hand.

Als er eenmaal een eindvonnis van de Rechtbank ligt kunnen de gemeenten en Chemours nog in hoger beroep als ze het (deels) niet eens zijn met het eindvonnis. Dat betekent dat de zaak opnieuw behandeld wordt door een hogere rechter. Zo'n procedure duurt waarschijnlijk weer jaren.

Hoogte van de schade

Over de hoogte van de schade zal in een vervolprocedure (schadestaat-procedure) verder geprocedeerd moeten worden, tenzij de gemeenten en Chemours daar eerder zelf al onderling uitkomen.

De Rechtbank heeft wel alvast een oordeel gegeven over sommige door de gemeenten opgevoerde schadeposten, of die wel of niet voor vergoeding in aanmerking komen. Kosten van bodem-, water- en luchtonderzoeken komen voor vergoeding in aanmerking. Ambtenarenkosten, kosten van bloedonderzoek, advisering en communicatie niet.